

Šedý zákal (*katarakta*)

Operace šedého zákalu (katarakty) je jedna z nejčastěji prováděných operací v medicíně. A co je vlastně šedý zákal?

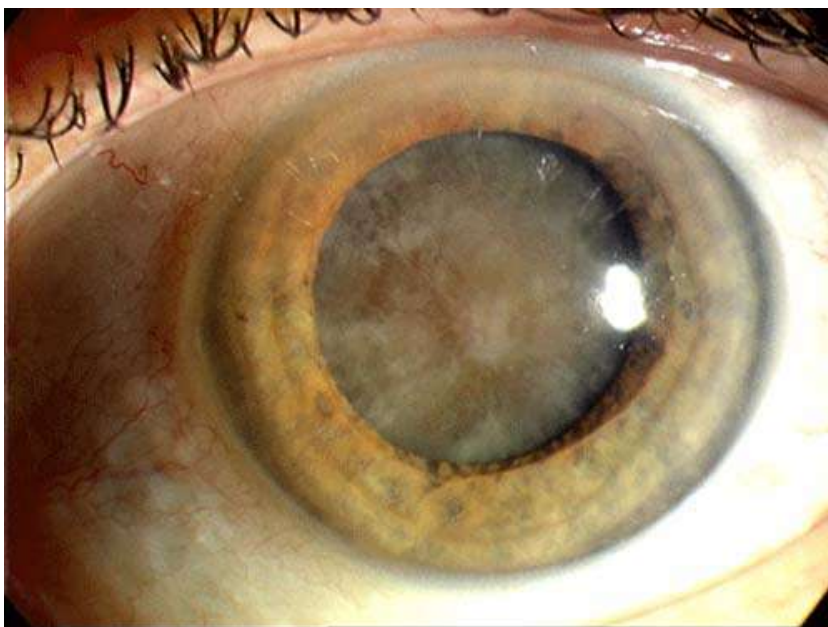
Oko funguje podobně jako fotoaparát. Oční čočka zaostřuje obraz dopadající na sítnici tak, aby byl vidět jasně, podobně jako čočka fotografická zaostřuje na daný objekt zájmu tak, aby vznikla ostrá fotografie. Po narození a v dětství je čočka čirá a průhledná, postupem doby však zežloutne a dalším procesem stárnutí se může šedožlutě kalit. Důsledkem tohoto kalení je katarakta, tedy šedý zákal (obr. 1). Se zkalováním čočky je vidění stále zastřenější a rozmazanější, a je zde riziko toho, že na oko přestanete vidět úplně. Jedinou možností léčby je operace. O operaci byste měli uvažovat tehdy, pokud vám zhoršené vidění začne negativně ovlivňovat vaši každodenní činnost.

Před operací je nezbytné provést vyšetření a měření vašeho oka pro stanovení správné síly nové umělé čočky, která bude do oka vložena. Existuje mnoho druhů umělých čoček, se kterými vás lékař při vyšetření seznámí a doporučí vám tu nejvhodnější. Při vyšetření budete rovněž podrobně informováni o celém průběhu operace a vašem pobytu na klinice. Vydáme vám žádost o nezbytné předoperační vyšetření, které vám zajistí váš praktický lékař. Předepíšeme vám antibiotické oční kapky, které si budete před výkonem kapat do operovaného oka, a sdělíme vám termín operace.

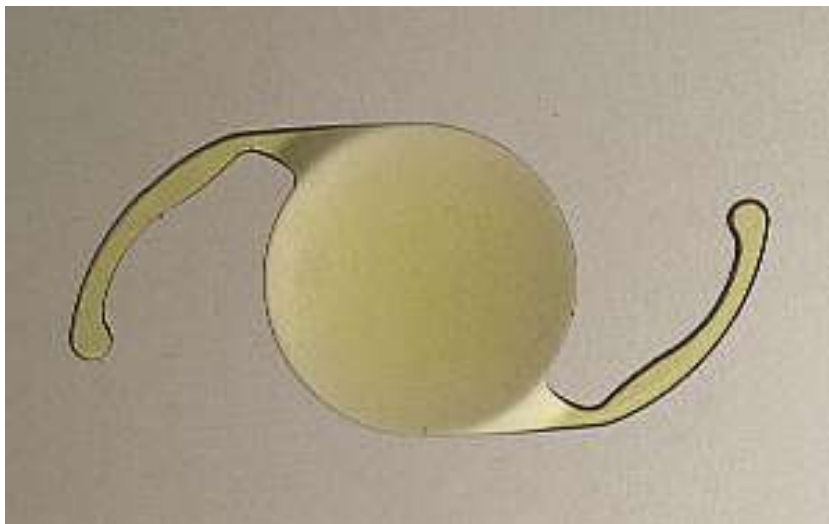
Operace je obvykle prováděna pouze v místním znecitlivění oka kapkami, výkon je proto zcela bezbolestný. Při operaci bude lékař používat mikroskop poskytující zvětšený obraz vašeho oka. Operovaný pacient leží v klidu na zádech a vnímá pouze světlo pronikající oka. Vaše čočka je umístěna ve vaku, kterému říkáme pouzdro čočky. Pouzdro leží bezprostředně za duhovkou, tedy za barevnou částí vašeho oka. K němu se lékař dostává pomocí několika malých řezů prováděných na rohovce. Před vložením nové umělé čočky je potřeba z oka odstranit vaši původní čočku zkalenou. Jelikož je čočka mnohokrát větší než vstupní rána do oka, musí se v oku nejprve rozbít na malé střípky. Využíváme k tomu ultrazvukových vln a jednotlivé části čočky jsou z oka ihned odsávány. Novou čočku vsazujeme do oka až ve chvíli, kdy je vaše původní čočka úplně odsáta a její pouzdro je zcela čisté (obr. 2). Po operaci vám lékař operované oko zakryje a po krátkém pobytu v místnosti, kde se pacienti zotavují, budete moci odejít domů. Je nutné, abyste po operaci neodcházeli z kliniky sami, proto se domluvte s někým, kdo by vás odvezl. Po návratu domů je vhodné dodržovat klidový režim, polehávat a vyvarovat se prudkých pohybů hlavy. Následující den je nezbytná kontrola u vašeho očního lékaře.

K nejčastějším vedlejším účinkům operace patří začervenání, slzení, štípání či pocit suchého oka, pocit cizího tělesa, zvýšený tlak v oku a zvýšená citlivost na světlo. Jedná se jen o přechodné potíže, které při správném dodržování léčebného režimu postupně odezní. Vyšší riziko je u katarakt provázejících další onemocnění nebo u očí po prodělaném úraze v minulosti. K možným komplikacím patří natržení pouzdra čočky, uvolnění závěsného aparátu čočky, krvácení do oka nebo propadnutí čočkových hmot do sklivce. Pokud případné komplikace nedovolí vložit do oka novou čočku, lze oko ponechat bez čočky a tu pak vložit později. Mezi vzácná rizika operace patří krvácení nebo infekce v oku vyžadující bezodkladné řešení. Při jakémkoliv pocitu zhoršení vidění, bolesti či změně vzhledu oka je třeba ihned vyhledat očního lékaře.

Vaše vidění se téměř jistě zlepší během následujících dvou měsíců. Mnoho pacientů vidí lépe již během prvních dvou týdnů. V průběhu této doby docházíte na pravidelné kontroly. Po uplynutí doby nezbytné k úplnému zhojení předepisujeme v případě potřeby brýle do blízka či do dálky. Ve většině případů je nutné používat pouze brýle na čtení, do dálky pacienti vidí dobře i bez brýlí. Záleží však na typu zvolené umělé čočky a na přání pacienta. Některé typy umělých čoček jsou schopny zaostřit i na krátkou vzdálenost a pacient tedy brýle nepotřebuje. Se všemi možnými alternativami vás lékař seznámí při vyšetření a měření oka, tedy včas a dostatečně dlouho před samotnou operací.

Obr. 1: Šedý zákal čočky patrný v rozšířené zornici

Obr. 2: Umělá nitrooční čočka